

افسانه‌ها

قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران
دستگاه ماهور

یمین غفاری

سرشناسه: غفاری، یمین، ۱۳۵۳ -
 عنوان و نام پدیدآور: افسانه ماهور قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران دستگاه ماهور - یمین غفاری
 مشخصات ظاهری: ۸۰ ص.
 شابم: ۹۷۹-۰-۸۰۲۶۱۲-۲۸-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 عنوان دیگر: قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران دستگاه ماهور.
 موضوع: موسیقی ایرانی - دستگاه‌ها - ردیف - پارتیسیون
 موضوع: موسیقی برای تار - پارتیسیون
 رده بندی کنگره: ML344
 رده بندی دیویی: ۷۸۹/۱۶۲
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۷۱۸۱۴

نشر هستان: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان روانمهر، پلاک ۷۴ طبقه اول تلفن: ۶۶۴۸۱۱۵۲

• افسانه ماهور قدم به قدم با ردیف موسیقی ایران دستگاه ماهور

• گردآوری و نگارش: یمین غفاری

• نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱ شمارهگان: ۱۰۰ نسخه خوشنویسی روی جلد: استاد کیوان مصباحی

• طراح جلد: مهسا غفاری نقاشی پرتره: علیرضا آسانلو چاپ و صحافی: هوران

• قیمت:

• شابم: ۹۷۹-۰-۸۰۲۶۱۲-۲۸-۰

• تمام حقوق برای ناشر محفوظ است.

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۲۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را به هر شکل، از جمله صوت، فیلم، نمایش، اقتباس، فتوکپی و فایل الکترونیکی بدون اجازه ناشر، نشر، پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

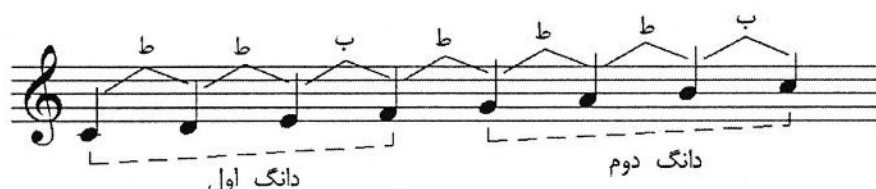
فهرست

<p>۴۱ پیش درآمد، اثر: درویش خان</p> <p>۴۲ گستره‌ی نغمه‌های عراق</p> <p>۴۳ عراق، نهیب، آشورآوند</p> <p>۴۴ در فکر تو بودم، اثر: علی اکبر شیدا</p> <p>۴۵ آذربایجانی</p> <p>۴۶ ای تیر، اثر: قدیمی</p> <p>۴۸ بی همزیان، اثر: محمدرضا شجریان</p> <p>۵۰ ساقی‌نامه</p> <p>۵۰ کشته</p> <p>۵۱ صوفی‌نامه</p> <p>۵۲ ز فروردین، اثر: نصراله زرین پنجه</p> <p>۵۴ گستره نغمه‌های راک</p> <p>۵۴ راک هندی</p> <p>۵۵ صفیر راک، فرود</p> <p>۵۶ رنگ راک، اثر: نورعلی برومند</p> <p>۵۸ ای خسرو خوبان، اثر: درویش خان</p> <p>۶۰ زنگوله</p> <p>۶۱ رنگ شهرآشوب قسمت اول</p> <p>۶۲ رنگ شهرآشوب قسمت دوم</p> <p>۶۳ رنگ شهرآشوب قسمت سوم</p> <p>۶۴ رنگ شهرآشوب قسمت چهارم</p> <p>۶۶ پیش درآمد راک، اثر: درویش خان</p> <p>۷۰ سرود سپیده، اثر: محمدرضا لطفی</p> <p>۷۲ فاصله در موسیقی ایران</p> <p>۷۲ شخصیت‌نت‌ها در موسیقی ایران</p> <p>۷۳ انواع گوشه</p> <p>۷۴ گوشه‌نامه</p> <p>۷۵ جواب آواز</p> <p>۷۶ ریتم‌های تمبک</p> <p>۷۷ همناو‌زی با تمبک</p> <p>۷۸ فرم‌های موسیقی ایران</p> <p>۷۹ کتاب‌نامه</p>	<p>۶ دیباچه</p> <p>۷ چگونه از این کتاب بهره ببریم</p> <p>۹ دستگاه ماهور</p> <p>۱۰ گستره‌ی نغمه‌های درآمد</p> <p>۱۱ درآمدها</p> <p>۱۲ زدست محبوب، اثر: غلامرضا مین‌باشیان</p> <p>۱۳ کرشمه</p> <p>۱۴ گستره‌ی نغمه‌های داد</p> <p>۱۵ داد</p> <p>۱۶ شب وصل، اثر: قدیمی</p> <p>۱۷ خسروانی</p> <p>۱۸ رنگ کورآق‌لی، اثر: قدیمی</p> <p>۱۹ گستره‌ی نغمه‌های خاوران</p> <p>۱۹ خاوران، نیشابورک</p> <p>۲۰ چهارمضراب، اثر: علی اکبر شهنازی</p> <p>۲۱ اگر مستم، اثر: علی اکبر شیدا</p> <p>۲۲ گستره‌ی نغمه‌های دلکش</p> <p>۲۲ دلکش</p> <p>۲۲ چهارمضراب، اثر: ابوالحسن صبا</p> <p>۲۴ ز من نگارم، اثر: درویش خان</p> <p>۲۶ مثنوی</p> <p>۲۷ گستره‌ی نغمه‌های شکسته</p> <p>۲۷ شکسته</p> <p>۲۸ زلف سرکج‌ت، اثر: علی اکبر شیدا</p> <p>۲۹ نغمه</p> <p>۳۰ نگاهی از دل، اثر: مجید وفادار</p> <p>۳۳ نی‌ریز</p> <p>۳۴ بندباز، اثر: علینقی وزیری</p> <p>۳۶ نیشابورک، حصار ماهور</p> <p>۳۷ فیلی، نصیرخانی یا طوسی</p> <p>۳۸ می زده شب، اثر: پرویز یاحقی</p> <p>۴۰ چهارپاره</p> <p>۴۰ بسته نگار</p>
---	---

دستگاه ماهور

ماهور آوازی است با طمانینه و با وقار، خواننده در موقع سرآیدن این آواز در صورتیکه شعر مناسبی بخواند، اُبهت و شوکت مخصوصی به این آواز می‌دهد، بر خلاف اینکه تصور می‌شود موسیقی ایرانی همیشه محزون است، ماهور طرب‌انگیز و بشاش است.^۵ [خالقی: ۱۳۸۶، ۱۸۶]

مُد ماهور، در رسالات کهن نزدیک به مقام^۶ عشاق است، در بخش فاصله‌ها صفحه‌ی ۷۲ اختصارهای زیر را مطالعه کنید. توالی چهار نغمه‌ی پیاپی که فاصله‌ی اول تا آخر آن چهارم درست باشد را دانگ می‌گوییم. به‌طور معمول گوشه‌ها در ردیف، در بستر یک یا دو دانگ پیوسته (یا بیشتر) اجرا شده است.

دستگاه ماهور، در میناهای دو، فا و سل متداول است. این میناها، براساس نغمه‌ی خاتمه‌ی گوشه‌ی درآمد مشخص و نام‌گذاری می‌شوند، علامت سرکلید^۸ در دستگاه ماهور برای میناهای مذکور، مطابق نمونه‌های زیر است. هنرجوی موسیقی ایرانی باید به راحتی در تمام این مایه‌ها بنوازد.

گستره‌ی نغمه‌های دستگاه ماهور "دو" در ردیف

۵- کیفیت آواز ماهور را در نظری به موسیقی نوشته روح اله خالقی بخوانید.

۶- Mode: توالی هشت نت پیاپی در محدوده‌ی یک اکتاو، مُد نام دارد. برای اطلاع بیشتر به کتاب مبانی نظری موسیقی ایران مراجعه کنید.

۷- در موسیقی قدیم ایران، توالی هفت نت با تکرار صدای اول در آخر را مقام، جمع و یا دور می‌نامیدند، که در واقع همان گام امروزیست. اصول نظری موسیقی ایران، عزیز شعبانی ۱۳۵۲

^۸ Time Signature

درآمد گستره‌ی نغمه‌های درآمد

این‌ها دو دانگ اصلی درآمد ماهور هستند، در ردیف‌های گوناگون گستره‌ی فراتر از این هم اجرا شده است، مانند درآمدهای بعدی در این کتاب.

از محل ستاره جمله پایین را بنوازید و نوع دیگر فرود ماهور را تجربه کنید.

بهتر است ابتدا، بدون علائم (اشاره، ریز و ...) اجرا کنید و بعد علائم را اضافه کنید.

کادر^۹ اطراف نت‌ها، به معنی آن است که این جملات را می‌توانید دوبار یا بیشتر بنوازید.

گستره‌های این کتاب، به‌عنوان نمونه آمده و برگرفته از ردیف‌های موجود است و شما می‌توانید بعد از کسب تجربه و مهارت، از آن فراتر بروید. در درآمد صفحه بعد بیش از گستره‌ی این صفحه، نت‌ها حرکت کرده‌اند، شما نیز می‌توانید در اجرای درآمد از گستره‌ی بیشتری بهره ببرید.

۹- این شیوه نگارش توسط آقای داریوش طلایی پیشنهاد شده است.

این علامت‌ها به معنای اشاره به نت قبل و برگشتن به نت اصلی با یک مضرب است.

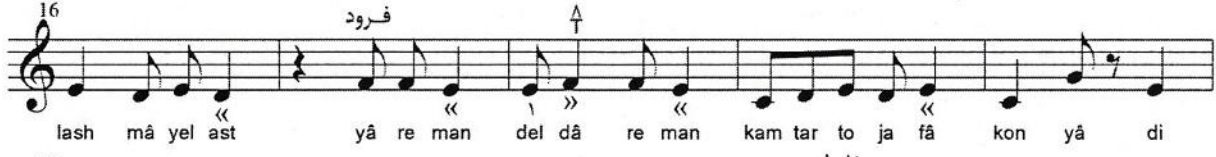
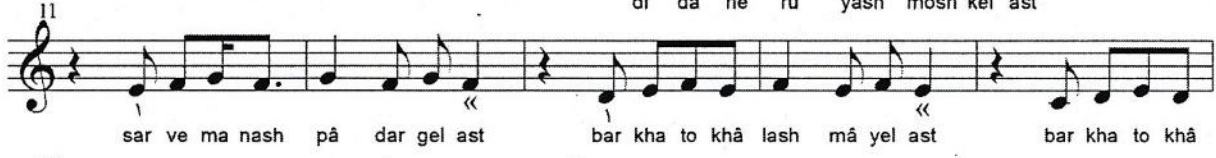

سروده‌ی آواز درآمد:

مشتاقی و صبوری از حد گذشت یارا / گر تو شکیب داری طاقت نماند ما را / سعدی

♩.=62

ز دست محبوب
اثر: غلامرضا مین باشیان

ز دست محبوب، ندانم چون کنم
 یارم چو شمع، محفل است
 سرو منش پا در گل است
 وز هجر رویش، دیده جیحون کنم
 دیدن رویش، مشکل است
 بر خط و خالش مایل است
 یار من، دلدار من کمتر تو جفا کن یادی آخر تو ز ما کن
 رفتم بر آن ماه رو با او نشستم رو به رو کردم سخن ها گفتگو نکته به نکته مو به مو
 یار من، دلدار من کمتر تو جفا کن یادی آخر تو ز ما کن

سروده و آهنگ این اثر منسوب به غلامرضا مین باشیان است. او در سال ۱۳۴۰ در تهران متولد شد و پس از فارغ التحصیلی، با درجه نظامی افسری به عنوان دستیار ژان بابتیست لومر در دارالفنون به تدریس موسیقی پرداخت. پس از درگذشت لومر، در سال ۱۳۸۵ کلیه امور موزیک دارالفنون به غلامرضا خان رسید، او دو سال بعد به لقب سالار معزز مفتخر گردید. مین باشیان در سال ۱۳۱۴ درگذشت. یادش گرامی.

این گوشه‌ی وزنی، بیشترین کاربرد را در ردیف موسیقی ایرانی دارد. کرشمه در همه‌ی دستگاه‌ها مورد استفاده قرار گرفته است، وزن کرشمه در اوزان شعری نیز وجود دارد.^{۱۰} این بیت معمولاً در کرشمه‌ی ماهور خوانده می‌شود.

هزار مرتبه به به از آن لب شکرینت خداکند که نباشد اجل به قصد و کمینت

نوع دیگر

کرشمه درآمد

۱۰- مفاعِلُنْ مفاعِلُنْ مفاعِلُنْ فَعِلُنْ یا مفاعِلُنْ فَعِلَاتُنْ مفاعِلُنْ فَعِلَاتُنْ (مُجْتَمِعُ مَثَمَن مَخْبُون)

The legend of Mâhur

Step by Step;
Iranian Traditional Music
Dastgâh-e Mâhur

Yamin Ghaffâri

نشر هستان